

В. В. Опалько

НАСЛІДКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕРІВНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Стаття присвячена аналізу наслідків соціально-економічної нерівності в умовах нерівномірного глобального економічного розвитку. У процесі вирішення поставлених завдань використовувалися такі методи дослідження: порівняння та критичного аналізу (при визначенні взаємозв'язку між економічним зростанням та нерівністю); SWOT-аналізу (при систематизації чинників нерівності та встановленні позитивного/негативного впливу нерівності на економічний розвиток); узагальнення (при формуванні умовиводів щодо впливу нерівності на економічний розвиток).

Визначено, що у сучасному суспільстві домінують три групи наслідків соціально-економічної нерівності: економічні, соціальні та політичні. Продемонстровано вплив нерівності на економічний розвиток на підставі проведеного SWOT-аналізу. Резюмовано, що висока нерівність доходів у країні – це не благо: вона не сприяє конвергенції доходів та збільшенню середнього класу, а навпаки – створює умови для економічної нестабільності і соціально-політичних потрясінь.

Ключові слова: соціально-економічна нерівність, економічний розвиток, нерівномірність глобального розвитку, наслідки нерівності.

«Усі соціальні, політичні, економічні проблеми та їх трагічні наслідки походять від нерівності».

Дж. Стігліц, 2015

Постановка проблеми. Проблема соціально-економічної нерівності на сучасному етапі розвитку є однією з найважливіших і найсуперечливіших. З одного боку соціально-економічна нерівність у сучасних умовах розвитку є джерелом соціальної напруженості та нестабільності у державі, з іншого – є стимулом підвищення економічної активності населення. Проблема існування нерівності населення розглядається як іманентна ознака глобального економічного розвитку, оскільки диспропорційність, нерівномірність, циклічність, асиметричність та інші процеси глобалізації поглиблюють розрив у рівнях соціально-економічного розвитку країн. Тому вивченню наслідків нерівності приділяється велика увага як всередині окремих країн, так і на регіональному та глобальному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичну та методологічну базу дослідження утворили наукові доробки провідних українських та закордонних вчених з даної проблематики, зокрема: О. Чуприна, О. Назарова досліджували причини соціальної нерівності в Україні та світі [2]; Т. Пікетті, Б. Міланович розглядали наслідки нерівності з точки зору впливу переважно чинників екзогенного характеру [7, 8]; А. Шевяков та А. Кирута [11] пов'язували проблему нерівності з економічним розвитком, бідністю та демографічними процесами в умовах глобалізації; Н. Ващелюк [15] вивчала вплив нерівності доходів на економічне зростання та ін. Проте, нерівність зростає, приймає нові форми і світ стає все більш і більш несправедливим, тому питання про дослідження феномену нерівності та її наслідків (як позитивних так і негативних) заслуговує на систематичне, теоретико-методологічне вивчення, особливо в умовах глобальної і локальної нестабільності економічного розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз наслідків соціально-економічної нерівності в умовах нерівномірного глобального економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зростання соціально-економічної нерівності, зокрема поглиблення диференціації доходів та нерівномірний доступ до можливостей, привертає все більшу увагу у громадських і наукових колах. У звітах Світового банку (СБ), «Оксфам», Всесвітнього форуму проблема нерівності розглядається як головна у публічних дебатах про людський розвиток, нерівність можливостей та інклюзивне економічне зростання. Між економічним розвитком і нерівністю існує причинно-наслідковий та взаємозалежний двосторонній зв'язок, оскільки нерівність, будучи породженням комплексу макроекономічних, інституціональних та інших умов, впливає на соціально-економічний розвиток країни і навпаки нерівномірний економічний розвиток створює умови для нерівних можливостей.

Економічна нерівність взагалі означає нерівний доступ до багатства чи доходу між різними верствами населення, всередині суспільства або між державами. Така нерівність характеризується афоризмом: «багаті стають багатшими, а бідні стають біднішими» [1], проте ця фраза частіше вказує на розрив у доходах або активах між бідними та найбагатшими сегментами населення.

Соціальна нерівність, на думку О. Чуприної, О. Назарової, проявляється через нерівномірний розподіл багатства, обов'язків, прав та можливостей між соціальними групами або окремими індивідами [2]. Отже, соціально-економічна нерівність пов'язана з: нерівним або обмеженим доступом до ресурсів матеріального й духовного споживання, соціальних послуг; нерівномірним розподілом доходів, майна, багатства; нерівними життєвими шансами та можливостями задовольняти потреби.

Головною складовою соціально-економічної нерівності вважається саме відмінність у доходах, оскільки грошові доходи визначають рівень життя людей, мотивацію трудової і ділової активності, від них залежить рівень здоров'я, соціальне самопочуття населення, соціальне напруження тощо.

Останнім часом зростання нерівності пов'язано з концентрацією багатства та влади у руках невеликої групи олігархів, що несе загрозу демократичному розвитку. Сьогодні, за даними міжнародної організації «Оксфам», 42 топ-багатії світу володіють такими ж статками, як і половина людства (3,7 млрд. найбідніших людей) [3, с. 10]. Ще К. Маркс і Ф. Енгельс прогнозували, що «структура класів буде змінюватися за рахунок подальшого збагачення невеликої купки багатіїв і зубожіння основної маси населення – працюючих», що призводитиме до напруження у відносинах та може перерости у відкриту боротьбу за перерозподіл багатства [4, с. 448]. Так, сьогодні усього 4 дні потрібно працювати гендиректору одного з п'яти найбільших брендів моди, щоб заробити стільки, скільки кравець у Бангладеш заробляє за все життя. У США керівники вищої ланки за трохи більше ніж один робочий день отримують стільки, скільки пересічний працівник за рік роботи [3, с. 11]. Тому нерівність є результатом існування у суспільстві різниці у доходах, формування різних класів та обмеженого доступу до ресурсів.

Відповідно до прийнятої у світовій практиці оцінки нерівності, якщо співвідношення доходів найбільш і найменш забезпечених груп населення перевищує співвідношення 10:1, то країна знаходиться у зоні соціально-економічної нестабільності. Тому більшість країн, щоб уникнути надлишкової нерівності, реалізують на практиці принцип соціальної справедливості в роулсіанському або егалітарному варіанті. Причому, одні країни, переважно європейські, базуються на пом'якшенні наслідків нерівності доходів, інші, наприклад, США – на пом'якшенні наслідків нерівності можливостей. Проте, нерівність у доходах може супроводжуватися нерівністю можливостей щодо отримання освіти, доступу до медичного обслуговування, до просування по соціальних сходах тощо. У результаті нерівності можливостей може істотно позначатися на нерівності доходів, а наслідки соціально-економічної нерівності можуть бути невідворотними для розвитку та стримувати подальше економічне зростання країни. Дослідження свідчать про наявність у сучасному суспільстві економічних, соціальних, політичних та інших наслідків нерівності. Розглянемо деякі аспекти цієї проблеми.

По-перше, це економічні наслідки нерівності. Останнім часом нерівність у доходах почала розглядатися з точки зору впливу диференціації доходів на економічне зростання. На цю проблему звернули увагу ще у середині ХХ ст. С. Кузнец (Kuznets, 1955 [5]) та Н. Калдор (Kaldor, 1956 [6]). С. Кузнец [5] гіпотетично продемонстрував, що економічний розвиток спочатку веде до збільшення нерівності у країнах з нерозвинутою економікою, а потім ця тенденція зменшується. Така залежність отримала назву кривої Кузнеця, або зворотньої U-кривої. Більшість досліджень спростовують результати теорії С. Кузнеця (Т. Пікетті [7], Б. Міланович [8], та ін.), деякі – підтверджують. Проте економічне життя надало достатньо прикладів розвитку, які свідчать про те, що економічне зростання супроводжувалося і посиленням, і послабленням нерівності, а високі темпи економічного зростання досягалися при невисокій диференціації доходів (М. Бирдсон, Р. Барро [9; 10]).

Також Н. Калдор у середині ХХ століття продемонстрував графічну інтерпретацію залежності впливу диференціації доходів на економічне зростання. Він розглядав цю проблематику під кутом відмінностей щодо нагромадження (схильність до заощадження у багатих верств населення вища, ніж у бідних [6]). Н. Калдор зазначав, якщо нерівність є мінімальною, то відносно низький рівень інвестицій призводить до зниження рентабельності, рівня споживання, зайнятості та загального доходу [6]. У результаті процес розвитку та попит на інвестиції призводять до збільшення концентрації капіталу [6, с. 622].

Протягом останніх 60 років здійснювалися спроби встановити залежність диференціації доходів (нерівності) від економічного потенціалу. За результатами різних досліджень такий вплив має два

аспекти: позитивний та негативний. За дослідженнями М. Бирдсона, Р. Барро, А. Шевякова, А. Кирута ([9–11]) існує високий рівень кореляції між зниженням надлишкової нерівності та підвищенням темпів економічного зростання. На думку М. Бирдсона [9], класичним прикладом такої залежності є економічна експансія, з якою Сполучені Штати зіткнулися до 2008 року. Цей період співпав зі зростанням нерівності доходів. У період між 2007–2008 роками під час економічного спаду нерівність зменшилась. Після 2009 року, коли економіка стала зростати, відбулося і зростання рівнів нерівності доходів.

Ф. Ларрен і Р. Вергара [12] на основі аналізу показників нерівності у 45 країнах встановили, що збільшення нерівності на 10 % у розподілі доходів (дохід вищого квінтиля щодо доходу нижчого квінтиля) відповідає падінню виробництва на душу населення на 0,9 % [12]. Вони зробили висновки про те, що «нерівність гальмує процес економічного зростання».

Негативний вплив нерівності на економічне зростання розглядається у працях Дж. Кейнса як функція формування сукупного попиту – значна диференціація доходів негативно позначається на загальних витратах на споживання, що призводить до зменшення сукупного попиту і уповільнення економічного зростання.

Низка дослідників відзначають вплив нерівності на циклічність та нестабільність економічного розвитку. Відповідно до одного з аргументів, у країнах з більш високою диференціацією доходів фіскальна політика є більш проциклічною та негативно впливає на темпи економічного зростання (Дж. Ву та ін. [13]).

У доповіді про торгівлю і розвиток 2017 (ЮНКТАД [14]) зазначено, що незважаючи на трильйони доларів, спрямованих центральними банками в фінансовий сектор, у більшості країн обіцяний широкомасштабний економічний підйом так і не розпочався, що стало характерною рисою дерегулювання фінансової сфери. Тобто відкриття фінансового сектора сприяло швидкому збільшенню міжнародних активів великих фінансових гравців, відповідно, зростанню нерівності та створенню додаткових фінансових ресурсів що не залежать від національних директивних органів, і тим самим підвищують фінансову вразливість і посилюють системні ризики.

Отже, емпіричні й аналітичні дослідження не завжди відрізняються переконливістю, а іноді навіть спираються на протилежні гіпотези, проте у більшості досліджень автори вказують на зворотний зв'язок між нерівністю та економічним зростанням. Чинниками такої залежності є кредитні ринки, політичний процес, соціально-економічна напруженість, відмінність норм заощадження (Н. Калдор [6], Р. Барро [10]); інвестиції, міграція (А. Шевяков, А. Кирута [13]); різна розвинутість кредитних ринків, доступність освітніх програм (Н. Ващелюк [15]); споживання (Дж. Кейнс, К. Мерфі); проциклічність фінансової політики (Дж. Ву та ін. [13]), нерівномірний розподіл ресурсів, зростання трансакційних витрат, соціально-політична нестабільність (А. Алезина і Д. Родрик; Р. Барро [10]); поглиблення інтеграції та спеціалізації країн на основі технологізації, (В. Іноземцев [16]); зміна умов торгівлі, перекази від мігрантів, переміщення капіталу за межі країни (Т. Пікетті, Б. Міланович [8; 9]) та ін. За допомогою методики SWOT-аналізу на підставі проведеного дослідження продемонструємо вплив нерівності на економічний розвиток (табл. 1).

По-друге, політичні наслідки нерівності. Високий рівень нерівності стає причиною політичної нестабільності, особливо це стосується країн, що розвиваються та економічних систем, де при проведенні радикальних реформ з'являється свій стійкий електорат. Якщо ринкові реформи супроводжувалися посиленням розшарування населення, то цей електорат стає опорою ідей правлячої верхівки, що зачасту нівелює ринкові перетворення.

Посилення нерівності впливає на поведінку виборців. Так, у роботі Ф. Бувета і Ш. Кінга, 2016 [17] на прикладі 32 країн ОЕСР за 1975 по 2013 роки показано, що у період економічної стабільності, зростання нерівності супроводжувалося зниженням частки виборців, які голосують за ліві партії, тоді як у період спаду нерівності переваги виборців схилилися на користь партій лівого спрямування.

Політична система, посилює позиції багатих, створює умови при яких багаті продовжують збагачуватися за рахунок іншої частини населення, тобто політики формують ринок з вигодою для себе. Подібну ситуацію описує Дж. Стігліц у книзі «Ціна нерівності. Чим розподіл суспільства загрожує нашому майбутньому».

Коли багатство зосереджується у руках невеликій кількості людей, політична влада, як правило, зосереджує увагу на користь цієї маленької заможної групи. Групи з високим рівнем доходів здатні маніпулювати урядом на свою користь через юридичні процедури та через корупційні дії. Групи з низьким рівнем доходів або робітничі групи мають менші можливості отримати високий рівень осві-

ти та брати участь у політичному процесі, оскільки економічні засоби стають дедалі дефіцитнішими (Н. Ващелюк [15]).

Таблиця 1

SWOT-аналіз вплив нерівності на економічний розвиток

Чинники	Позитивний вплив	Негативний вплив	
	Розвинутість кредитних ринків; зростання виробництва масових товарів; доступність освітніх послуг; зростання сукупного попиту,	Нерівномірний розподіл ресурсів; недосконалі кредитні ринки; зростання тарифів; зростання трансакційних витрат; соціально-політична нестабільність; зниження платоспроможного попиту населення; відмінність норм заощадження; проциклічність фінансової політики	Ендогенне середовище
Інвестиції; науково-технічний прогрес; інновації; перекази від мігрантів; спеціалізації країн на основі технологізації	Циклічність розвитку економіки; системні ризики; фінансова вразливість; зміна умов торгівлі; високий рівень державного боргу; фінансова нестабільність країни	Екзогенне середовище	

Як зазначає Алан Крюгер (член ради економічних консультантів при президенті США) – за результатами даних національного опитування «зараз довіра до других людей і до суспільних інститутів США знаходяться на найнижчій точці за останні 40 років» [18]. «Коли багаті робляться багатшими, а бідні біднішими, люди менше довіряють один одному» [18]. Оскільки багаті стають все більш заможними, державна політика стає дедалі сприятливішою для політичних цілей економічної еліти.

Отже, висока нерівність доходів в країні – це не благо, як вважали раніше, і вона не змушує бідних прагнути до багатства, тим самим сприяти конвергенції доходів та збільшенню середнього класу. Навпаки, висока нерівність доходів консервує суспільство, заважає багатим збідніти, а бідним розбагатіти, тобто руйнує соціально-економічну систему і тим самими створює умови для нестабільності й політичних потрясінь.

По-третє, соціальні наслідки нерівності. Нерівність за майновою та матеріальною ознакою впливає на нерівність життєвого рівня і стану здоров'я, створює дискримінацію при отриманні освіти та медичного обслуговування тощо. Відомо, що стан здоров'я багато в чому залежить від доступу до якісного харчування, тобто, перш за все, – від рівня доходів. В інтернаціональному контексті А. Дітон [19] вказує, що перерозподіл доходів від багатих країн до бідних здатний покращити середній рівень здоров'я населення у світі, навіть якщо середній дохід залишився без змін.

Нерівність підвищує соціальну напруженість, якщо рівень нерівності є значним, надмірним (зрозуміло, що у різних країнах межа між нормальним і надмірним рівнем нерівності оцінюється по-різному), то пом'якшити нерівність у доходах допомагає такий соціальний фактор, як соціальна мобільність. На думку П. Сорокіна, існує так звана «межа насичення», далі за яку суспільство не може рухатися без ризику катастрофи [20]. З наближенням суспільства до такої позначки розпочинаються реформи, спрямовані на перерозподіл національного доходу через податки, зміни в економічній та політичній сферах або інші дії для стримування згубної тенденції. Одним з основних соціальних наслідків нерівності є закріплення соціальних страт (класів). Відома так звана «Крива Великого Гетсбі» (рис. 1), що демонструє позитивний зв'язок між нерівністю та спадковою соціальною мобільністю, тобто чим більше коефіцієнт Джині, тим сильніше доходи дітей залежать від доходів батьків. Крива введена в економічну науку Аланом Крюгером і побудована на основі даних Майлза Корака (Corak, 2013 [21]). Дану залежність пов'язують з інвестиціями в людський капітал, що залежать від рівня доходів.

По вертикальній осі зазначена міжнародна еластичність заробітків: чим вона більше, тим вище вірогідність того, що діти багатих людей теж будуть багатими, а діти бідних залишаться бідними, коли виростуть.

У низці досліджень (Дж. Деллі, У. Колер [22]) також виявлено зв'язок між нерівністю у розподілі доходів та соціальними настроями у суспільстві, відчуттям щастя. Щорічно міжнародний дослід-

ницький центр «Фонд Нової економіки» розраховує всесвітній індекс щастя, який вважається комплексним показником вимірювання нерівності, та оцінюється за низкою показників: ВВП на душу населення, рівень соціальної підтримки, очікувана тривалість життя, свобода громадян приймати життєво важливі рішення, добродійність та відношення до корупції. Тобто на нерівність крім доходу, впливає соціальна складова та настрої і стабільність у суспільстві, оскільки кінцева мета більшості людей не бути багатими, а бути щасливими та здоровими.

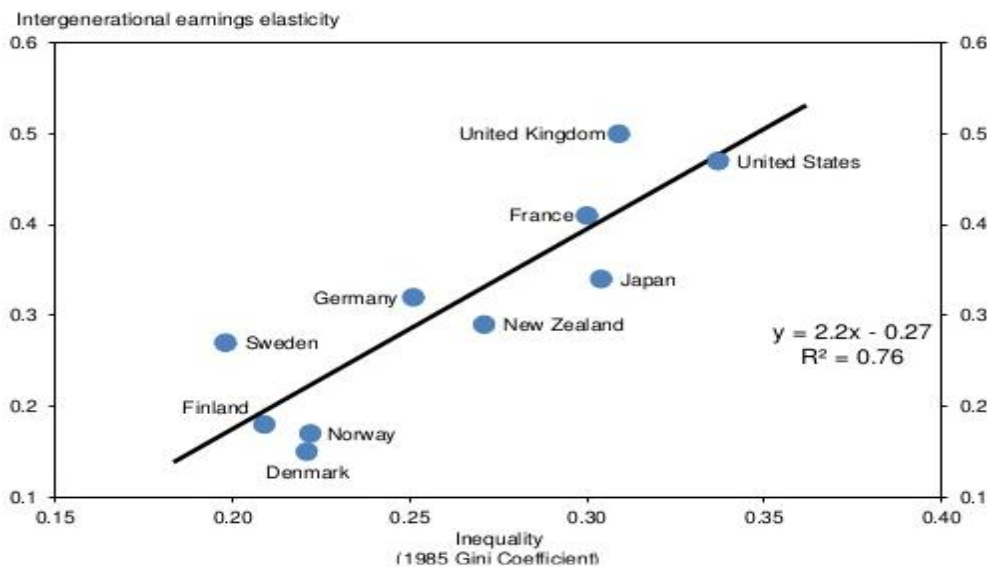

Рис. 1. «Крива Великого Гетсбі»: зв'язок між нерівністю та спадковою соціальною мобільністю [21, с. 82]

Очевидно, що високий рівень соціально-економічної нерівності може посилити сенс несправедливості, що негативно позначиться на моральному дусі працівників і у кінцевому рахунку негативно впливає на продуктивність праці. Німецький дослідник Х. Зібберт сформулював особливу роль тарифної політики, котра проводиться кожною країною та суттєво впливає на рівень добробуту у ній [23, с. 244]. Він довів, що чим більшим є розмір тарифної політики, тим менший добробут країни. Таким чином, концентрація багатства призводить до посилення розподілу між бідними, середніми та багатими класами.

Отже, коли говорять про вплив нерівності на економічні, соціальні та політичні процеси, цей вплив пов'язаний не з конвергенцією як такою, а з системою умов, в яких створюється ця конвергенція, а також поведінка людей, яка формується у таких умовах.

Таким чином, соціально-економічна нерівність формується у результаті дії різних причин і чинників, тому вона може розглядатися як окремий барометр стану економіки, що вимірює тиск внутрішніх сил, під впливом яких економіка зростає, або, навпаки, впадає в стагнацію та занепад в умовах глобальної нестабільності, наслідки якої можуть бути незворотними.

Висновки з проведеного дослідження. Нерівність – це не тільки характеристика сучасного суспільства, а й важливе джерело його розвитку. Емпіричні й аналітичні дослідження свідчать про зв'язок між нерівністю та економічним зростанням та нестабільним розвитком. У сучасному суспільстві домінують три групи наслідків соціально-економічної нерівності: економічні, соціальні та політичні. Нерівність є результатом дії екзогенних та ендогенних причин і чинників. Між нерівністю та економічним розвитком існують складні двосторонні взаємодії, у той же час нерівність впливає на весь комплекс соціально-політичних умов функціонування суспільства. Занадто велика нерівність вважається несправедливою, підриває як стабільність розвитку суспільства, так і нівелювання доходів, не сприяє підвищенню ефективності та економічному зростанню.

Список використаної літератури

- Porter Eduardo. Why Voters Aren't Angrier About Economic Inequality. The New York Times, July 24, 2014. URL: <http://www.nytimes.com/2014/07/25/upshot/why-voters-arent-angrier-about-economic-inequality.html>.
- Чуприна О. А., Назарова О. Ю., Чуприна О. О. Причини і наслідки соціальної нерівності в Україні та світі. *Економіка сьогодні: актуальні питання та аспекти інноваційного розвитку*: зб. наук. пр. з актуальних проблем економ. наук. Дніпропетровськ. 2015. С. 138–145.

3. OXFAM BRIEFING PAPER SUMMARY – JANUARY 2018. Reward work, not wealth. URL: https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/bp-reward-work-not-wealth-220118-summary.pdf (дата звернення: 31.08.2018).
4. Маркс К. и Энгельс Ф. Положение рабочего класса в Англии. ПСС. 1955. Т. 2. 668 с.
5. Kuznets S. (1955) Economic Growth and Income Inequality. *The American Economic Review*, Vol. 45 (1), pp. 1–28.
6. Kaldor Nicholas. (1957) A Model of Economic Growth. *The Economic Journal*, pp. 591–622. URL: <http://www.jstor.org/stable/2227704>.
7. Пикетти Т. Капитал в XXI веке. Москва: Ад Маргинем Пресс, 2015. 592 с.
8. Milanovic B. (2013) Global Income Inequality in Numbers: In History and Now. *Global Policy* 4, No. 2, pp. 198–208.
9. Birdsong Nicholas. The Consequences of Economic Inequality. The second in SPI's series on Inequality. February 5, 2015. URL: <https://sevenpillarsinstitute.org/consequences-economic-inequality/>
10. Barro R. J. (2000) Inequality and Growth in a Panel of Countries. *Journal of Economic Growth*. Vol. 5, issue 1, pp. 5–32.
11. Шевяков А. Ю., Кирута А. Я. Неравенство, экономический рост и демография: неисследованные взаимосвязи / Ин-т соц.-эконом. проблем народонаселения РАН (Учреждение Российск. акад. наук). Москва: М-Студио, 2009. 192 с.
12. Larrain F., Vergara R. (1997) Income Distribution, Investment and Growth. *Development Discussion Paper*. No. 596. Harvard University, pp. 12–39.
13. Woo J. (2009) Why Do More Polarized Countries Run More Procyclical Fiscal Policy? *Review Of Economics And Statistics*, 91(4), pp. 850–870.
14. ЮНКТАД 2017. URL: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdr2017overview_ru.pdf
15. Ващелюк Н. В. Моделирование влияния неравенства в распределении доходов на экономический рост. *Научные исследования экономического факультета: электронный журнал*. 2012. № 1. С. 28–55. URL: https://archive.econ.msu.ru/ext/lib/Category/x0d/x0c/3340/file/2_Vascelyuk.pdf
16. Иноземцев В. Л. Глобализация и неравенство: что – причина, что – следствие? *Россия в глобальной политике*. 2003. № 1. С. 158–175.
17. Bouveta F., King Sh. (2016) Income inequality and election outcomes in OECD countries: New evidence following the Great Recession of 2008–2009. *Electoral Studies*. Vol. 41, pp. 70–79.
18. Krueger Alan B. The Rise and Consequences of Inequality in the United States. Published on Jan 12, 2012. URL: <https://mileskorak.files.wordpress.com/2012/01/34af5d01.pdf>
19. Deaton A. (2001) Health, Inequality, and Economic Development. *NBER Working Paper Series*. No. 8318. June 2001, pp. 3–77.
20. Сорокин П. (1992) Социальная и культурная мобильность. Человек, цивилизация, общество / пер с англ., общ. ред. и состав. А. Ю. Сомогогов. Москва: Политиздат. 543 с.
21. Corak M. (2013) Income Inequality, Equality of Opportunity, and Intergenerational Mobility. *The Journal of Economic Perspectives*. Vol. 27 (3), pp. 79–102.
22. Delhey J., Kohler U. (2011) Is happiness inequality immune to income inequality? New evidence through instrument-effect-corrected standard deviations. *Social Science Research*. Vol. 40, Issue 3, May, pp. 742–756.
23. Siebert H. (2002) *The World Economy*. London – New York: Routledge. 315 p.

References

1. Porter, Eduardo. (2014) Why Voters Are Not Angrier About Economic Inequality, *The New York Times*, July 24, 2014 [Online] – available at: <http://www.nytimes.com/2014/07/25/upshot/why-voters-arent-angrier-about-economic-inequality.html>
2. Chuprina, O. A., Nazarova, O. Yu., Chuprina, O. O. (2015) The Causes and Consequences of Social Inequality in Ukraine and the World. *Current Economics: Actual Issues and Aspects of Innovation Development: Sb. sciences etc. from the actual problems of the economist. sciences*. Dnipropetrovsk, pp. 138–145.
3. OXFAM BRIEFING PAPER SUMMARY – JANUARY 2018. Reward work, not wealth. [Online] – available at: https://www.oxfam.org/sites/www.oxfam.org/files/file_attachments/bp-reward-work-not-wealth-220118-summary.pdf (Applying Date: Aug 31, 2013).
4. Marx, K. and Engels, F. (1955) The situation of the working class in England, *PSS*, Volume 2. 668 p.
5. Kuznets, S. (1955) Economic Growth and Income Inequality. *The American Economic Review*, Vol. 45 (1). P. 1–28.
6. Kaldor, Nicholas (1957) A Model of Economic Growth. *The Economic Journal*, pp. 591–622. [Online] – available at: <http://www.jstor.org/stable/2227704>.
7. Pickett, T. (2015) *Capital in the 21st Century*. Moscow: Admiral Press, 592 p.
8. Milanovic, B. (2013) Global Income Inequality in Numbers: In History and Now. *Global Policy* 4, No. 2, pp. 198–208.
9. Birdsong, Nicholas. (2015) The Consequences of Economic Inequality. The second in SPI's series on Inequality. February 5, 2015. [Online] – available at: <https://sevenpillarsinstitute.org/consequences-economic-inequality/>
10. Barro, R. J. (2000) Inequality and Growth in a Panel of Countries. *Journal of Economic Growth*. Vol. 5, issue 1, pp. 5–32.

11. Shevyakov, A. Yu., Kiruta, A. Ya. (2009) Inequality, economic growth and demography: unexplored interconnections. Establishment of the Russian Academy of Sciences. Sciences Institute of Social Economy. population problems of the RAS. Moscow: M-Studio. 192 p.
12. Larrain, F., Vergara, R. (1997) Income Distribution, Investment and Growth. Development Discussion Paper No. 596. Harvard University, pp. 12–39.
13. Woo, J. (2009) Why Do More Polarized Countries Run More Procyclical Fiscal Policies? *Review of Economics and Statistics*, 91 (4), pp. 850–870.
14. UNCTAD (2017). [Online] – available at: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/tdr2017overview_en.pdf
15. Vashchelyuk, N. V. (2012) Modeling the effect of inequality in the distribution of income on economic growth. Scientific research of the Faculty of Economics. *Electronic Journal*. №1, pp. 28–55. [Online] – available at: https://archive.econ.msu.ru/ext/lib/Category/x0d/x0c/3340/file/2_Vascelyuk.pdf
16. Inozemtsev, V. L. (2003) Globalization and inequality: what is the reason that - the consequence? Russia in global politics. No. 1, pp. 158–175.
17. Bouveta, F., King, Sh. (2016) Income inequality and election outcomes in the OECD countries: New evidence following the Great Recession of 2008-2009. *Electoral Studies*, Vol. 41, pp. 70–79.
18. Krueger, Alan B. (2012) The Rise and Consequences of Inequality in the United States. Published on Jan 12, 2012. [Online] – available at: <https://milesorak.files.wordpress.com/2012/01/34af5d01.pdf>
19. Deaton, A. (2001) Health, Inequality, and Economic Development. *NBER Working Paper Series*, No. 8318. June 2001, pp. 3–77.
20. Sorokin, P. (1992) Social and cultural mobility. Man, civilization, society / per from English, commonly. Moscow: Politizdat. 543 p.
21. Corak, M. (2013) Income Inequality, Equality of Opportunity, and Intergenerational Mobility. *The Journal of Economic Perspectives*. Vol. 27 (3), pp. 79–102.
22. Delhey, J., Kohler, U. (2011) Is happiness inequality immune to income inequality? New evidence through instrument-effect-corrected standard deviations. *Social Science Research*. Vol. 40, Issue 3, May, pp. 742–756.
23. Siebert, H. (2002) The World Economy. London – New York: Routledge. 315 p.

V. V. Opalko

CONSEQUENCES OF SOCIO-ECONOMIC INEQUALITY IN THE CONDITIONS OF GLOBAL INSTABILITY

Purpose. *The objective of this article is to analyze the consequences of socio-economic inequality in the context of uneven global economic development.*

Methodology of research. *There are methods were used in the process research: comparison and critical analysis (in determining the relationship between economic growth and inequality); of the SWOT analysis (in order to systematize the factors of inequality and establish the positive and negative effects of inequality on economic development); generalizations (in forming conclusions about the impact of inequality on economic development).*

Results. *Three groups of consequences of social and economic inequality are identified: economic, social and political, which dominate in modern society. The features of the impact of inequality on economic development are demonstrated on the basis of a SWOT analysis. It has been summarized that the high income inequality in the country is not good, it does not contribute to the convergence of income and an increase in the middle class. Inequality is not only a characteristic of modern society, but also an important source of its development. Empirical and analytical studies indicate a link between inequality and economic growth and unstable development. In today's society, three groups of socio-economic inequalities are affected: economic, social and political. Inequality is the result of exogenous and endogenous causes and factors. Between inequality and economic development there are complex bilateral cooperation, while inequalities affect the entire complex of socio-political conditions for the functioning of society. Too much inequality is considered unfair, undermines both the stability of society development and the leveling of incomes, does not contribute to increased efficiency and economic growth. On the contrary, it creates conditions for economic instability and socio-political upheavals.*

Keywords: *socioeconomic inequality, economic development, uneven global development, the effects of inequality.*